

ORGANİK TARIM DENETİM PROGRAMI

Organik Tarım ile ilgili Kontrol Prosedürü, Raporlama ve Sertifikasyon prosedürü, ilgili standartlar ve yasalar doğrultusunda düzenlenmiştir Türkiye’de 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu ve 18.08.2010 tarih ve 27676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik (=TR Organik Yönetmeliği)”in uygulanması ile ilgili kurallar düzenlenir.

Denetim programı aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:

- Müteşebbis tarafından faaliyete ilişkin güncel bilgi ve belgelerin sunumu (Organik Sistem Planı)
- Kontrol
- Sertifikasyon

HAYVANSAL ÜRETİM DENETİM PROGRAMI

Organik Hayvansal üretim faaliyeti ile ilgili gereklilikler TR Organik Yönetmeliği Md. 16, Md.17, Md.18, Mad.19, Md.20 ve Md. 21 ile düzenlenmektedir. Ayrıca genel kurallar için Md.5 ve 6 da göz önünde bulundurulmalıdır.

1. Organik Sistem Planı (OSP)

Organik Sistem Planı doldurularak EGETAR’a kontrolden önce onay için gönderilmelidir. Organik Sistem Planı faaliyetin güncel durumunu yansıtmak için sürekli olarak güncellenmelidir. Değişiklikler en geç bir sonraki kontrol öncesi sertifikasyon kuruluşuna bildirilmelidir.

EGETAR tarafından bir Organik Sistem Plan şablonu sunulmuştur. Bu, aşağıdaki öğelerden oluşmaktadır:

- İlgili standart için Müteşebbisin Organik Tarım Kurallarına Uyma Taahhütnamesi
- Faaliyetin ve tesislerinin/ünitelerinin komple tanımı
- Bütün üretim prosedürlerinin ve araçlarının tanımı; böylece EGETAR bunların ilgili standart ile uygunluğunu onaylayabilir.

2. Hayvansal Üretim Faaliyetlerinin Kontrolü

Kontrol esnasında faaliyetin tümünün ilgili standart şartları ile uygunluğu onaylanmaktadır. Yılda en az bir kez haberli yerinde bir kontrol gerçekleştirilir. Ayrıca haberli ve/veya habersiz kontroller, Kontrol prosedürünün bir parçasıdır. Kontrolör, kontrol için gerekli görülen bütün dokümanları, kayıtları talep etmekle ve onaylamakla yükümlüdür ve buna yetkilidir.

2.1. Organik Sistem Planı (OSP)

Genel olarak kontrol Organik Sistem Planındaki beyanların onaylanmasına ve tesiste tespit edilenlerin mukayesesine dayanmaktadır. Gerekli olduğu takdirde Organik Sistem Planında düzeltmeler yapılmalıdır. Bu kontrolör veya müteşebbis tarafından yapılabilir ve müteşebbisten buna ilişkin ilave bilgi ve belgeler sunması talep edilebilir.

2.2. Tesiste/yerinde Kontrol

Tesiste/yerinde kontrol, faaliyetin bütün kısımlarını kapsamaktadır: Faaliyetin bütün üretim prosedürleri ve- araçları ve de aşağıdaki konular ile ilgili standart ile uygunluk konusundaki bütün somut tedbirler denetime tabidir:

- Damızlık veya üretime yönelik organik hayvancılıkta, hayvan ırkı seçimi,
- Hayvanların beslenme şekli ve genetik yapısı,
- Hayvanların üreme şekli (Klonlama ve embriyo transferi kullanılıp kullanılmadığı)
- İşletmedeki Mera ve açık alanlar (Hayvan yoğunluğu yayılan azot miktarı bakımından, kullanılan tarımsal alanda 170 kg/N/ha /yıl’ı aşamayacak sayıda belirlenir.)
- Yetiştiricilikte Organik ve konvansiyonel hayvan ayrımı,
- Organik ve Konvansiyonel hayvanlar ortak alanlarda otlatılma koşulları,
- Organik ve Konvansiyonel hayvanların aynı merada farklı zamanlarda otlatılma koşulları,
- Organik yem bitkileri üretimi yapılacak arazi koşulları,
- Hayvansal üretimde geçiş süreci,
- Hayvanın Damızlıkta hastalık durumu,
- İlk sürü oluşturulurken hayvan sayısı yeterliliği,
- Sürü genişletme gerekiyorsa koşulların uygunluğu,
- Hayvanların beslenme şekilleri,

Hazırlayan	Onaylayan
Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(Kalite Yön.)	Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(G.Müdür)

ORG-F04

- Organik olarak üretilmiş veya işlenmiş yemlerde yönetmelik şartlarının sağlanması,
- Yem işlemede paralel üretim,
- Çiftlikteki Hayvan Popülasyonunu,
- Hastalık önleyici tedbirler,
- Hastalık veya yaralanma durumunda alınan tedbirler,
- Tıbbi ürün kullanım usul ve esasları,
- Yetiştirilme ve üreme esnasında genetik müdahale veya Genetiği değiştirilmiş girdi kullanımı,
- Büyüme veya üretimi artırıcı maddelerin ve hormonların kullanımı,
- Birim alanda bulunan hayvan sayısı,
- Hayvanların bakım şartları,
- Hayvanların bağlanma koşulları,
- Hayvan barınaklarının yapı malzemesi (Yalıtım, havalandırma, ısınma ve benzeri koşullar)
- Serbest gezinti alanları,
- Barınakların temizlik ve dezenfeksiyonu,
- Hayvanların psikolojik koşulları,
- Hayvanların gezinti alanları,
- Barınakların zemin koşulları,
- Hayvan dışkısı toplama alanları,
- Barınakların suni ışıklandırma süreleri,
- Hayvanların Nakliyesi ve kesim kurallarına uygunluğu,
- Hayvan gübresi kullanma, bulundurma ve koruma kuralları,

2.3. Dokümanların Onaylanması

Aşağıda belirtilen dokümanlar kontrolörün denetimine tabidir:

- İşletmeye hayvan giriş çıkışları ile ilgili kayıtlar,
- Hayvan sağlığı ile ilgili kayıtlar,
- İşletme krokileri,
- Nakil esnasında ve teslimat esnasındaki yemlerin kayıtları,
- Yem fabrikalarında, hammadde ve üretim tescili ve uygulamaları,
- Her üniteye hayvanlar, hayvansal ürünler, gübreler ve yemler arasındaki ayırım,
- Organik ve Konvansiyonel yemlerin işleme ve depolamada fiziksel ayırımı,
- Yemin Tedarik edildiği yerler,
- Yem içeriği ve oranları,
- Veteriner ilacı kullanım detayları ve arınma süreleri,
- Aşı uygulamaları,
- Bulaşıcı veya salgın hastalık ortaya çıkması durumunda alınan alınacak önlemler,
- Hayvanların kesim yaşlarına uygunluğu,

Muhasebe dokümanlarına erişim, aşağıda yazılanlar hakkında bilgiler sağlamaktadır:

- Bütün tesisler, yer, ebat, mülkiyet ve arazi geçmişi
- Yıllık Üretim planlaması; ekilen mahsul, mahsul döngüleri, yaş tezek ve yardımcı mahsuller
- Standartta göre bütün müsaade edilen/yasaklanan maddelerin başvuruları
- Organik ve konvansiyonel olarak üretilen bütün hayvansal ürünlerin listesi
- Örn. geçerli organik sertifikaları(müteşebbis sertifikası, ürün sertifikası), sevkiyat evrakları, faturalar v.s. gibi izleme için dokümanlar dâhil olmak üzere bütün tedarikçilerin listeleri
- Tesisteki bütün ürünlerin listesi
- Hasat, üretim/kesim tarihi ve miktarları
- Hayvanların/yemlerin teslim alma dokümanları (makbuzlar, satın alma kaydı: listeler veya muhasebe)
- Sevkiyat evrakları (defterler, miktarlar, nakit, tanımlama, sevkiyat evrakları, faturalar, nakliyat)
- İzlenebilirlik Tedbirleri
- Ürün reklamasyonları, düzensizliklerin/yaptırımların söz konusu olması halinde müşterinin uyguladığı düzeltici faaliyetlere ilişkin bilgiler

2.4. Kontrol Raporu

- Kontrol raporu, kontrol sonuçlarını tanımlayan nihai belgedir. Kontrolör tarafından doldurulur ve hem kontrolör hem de müteşebbis ve/veya yetkilisi tarafından imzalanır.

Hazırlayan	Onaylayan
Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(Kalite Yön.)	Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(G.Müdür)

ORG-F04

- İlgili standartla ilgili tespit edilen uyumsuzlukları ve de uygunsuzlukların düzeltilmesi için denetlenen tarafça uygulanmak üzere belirlenen tedbirleri belgelendirir.

Kontrol raporunun sonuçları sertifikasyon için esastır.

2.5. Olası diğer Prosedürler

- Numune alımı daima mümkündür, ancak şüphe hallerinde zorunludur.
- Ambalajların ve/veya etiket malzemelerinin örnekleri
- Faaliyetin ek kısımlarının denetimi
- İlave kontroller

3. Sertifikasyon

- Sertifikasyon, Kontrol raporu ve Organik Sistem Planına ve kontrol sırasında alınan müteşebbisle ilgili diğer ek belgelere dayanmaktadır.
- Gerektiğinde, sertifikasyon için Yaptırım kataloguna uygun olarak ilave tedbirler (koşullar, düzeltici faaliyetler, yaptırımlar) koyularak yazılı şekilde müteşebbise iletilmektedir.
- Bunların uygulanması EGETAR tarafından Yaptırım katalogunda belirtildiği şekilde, kanıt belgelerin incelenmesi ve ilave kontroller gerçekleştirilerek doğrulanır.
- Sertifikasyon kararı / sertifika tanzimi

Hazırlanan bu Denetim Programı bir modeldir ve nihai değildir. Faaliyete özel durumlar tarif edilen bu programda belirtilen uygulamalar dışında başkaca uygulamaları da gerektirebilir. Bu program, EGETAR tarafından ilgili standarda uygun olarak "Kontrol Prosedürü" ve "Raporlama ve Sertifikasyon prosedürü" uygulaması esnasında yön gösterici görevini yapmaktadır. Denetim programı değişikliklere tabidir.

4. Sertifikasyon Sonrası Süreç

Organik Tarım Kapsamında Yaptırımlar

1. Uyarı:

Tespit edilen tüm uyumsuzluklar için öncelikle uyarı yapılır. Düzenlenen uyarılarda düzeltici faaliyet süreci belgenin düzenlendiği tarihten itibaren kontrolörün belirleyeceği süre içinde Müteşebbis tarafından tamamlamalıdır. Yaptırım gerektiren sebeplerin çözülmemesi halinde askıya alma uygulanır

2. Askıya Alma:

Uyumsuzluğun zamanında düzeltilmemesi durumunda etkilenen ürün ve/veya ünite askıya alınacaktır, askıya alma işlemi müteşebbise yazılı olarak bildirilir,

Kalıntı bulunması durumunda askıya almak için daha fazla nedenler araştırılabilir.

Askıya alma sırasında, ilgili ürün organik üretim metoduna referans ile satılamaz (sonuç olarak hiçbir işlem-ürün satış-sertifika verilemez) ve askıya alma ile ilgili ürünlerde hiçbir sertifikasyon işareti kullanımı mümkün değildir.

EGETAR, potansiyel olarak onaylanmamış var olan ürünün, ürünün geri toplatılmasını ve etiketin düzeltilmesini de içeren, düzeltici bir faaliyete tabi tutulmasını isteyebilir.

Organik sertifikasyonun askıya alınma durumu, gerekli olan düzeltici önlemler uygulanıp doğruluğu sağlanıncaya kadar yürürlükte kalır. İlgili uygunsuzlukların müteşebbis tarafından 1 ay içerisinde düzeltilmemesi durumunda; müteşebbisiten konuyla ilgili açıklama istenir. Müteşebbisin konuyla ilgili açıklamaları ve süre uzatması isteğinin uygun bulunması durumunda (eksik, yanlış belgenin tahmini hazırlanabilme süresine göre) 1-6 ay arasında ek süre verilir.

3. Geri Çekme (İPTAL)

Müteşebbisin, askıya almanın verilen zaman süresi içinde askıya alma nedenleri üzerinde yeterli çalışma yapmaması durumunda, sertifika geri çekilecektir (iptal etme ya da geçersiz kılma da denilmektedir).

Bir sertifika geri çekildikten sonra, olası bir sonraki kontrol sırasında tam bir kontrol yapılmalıdır. Yeni bir fiziksel kontrol sırasında standardın bütün konuları değerlendirilmelidir.

Müteşebbis, devam etmek istemediğini bir sonraki kontrolden önce belirtirse, onunla yapılan sözleşme durdurulur.

EGETAR, sözleşmesi iptal edilen müteşebbise ait bilgileri 15 gün içerisinde Organik Tarım Bilgi Sisteminden(OTBIS) siler.

Hazırlayan	Onaylayan
Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(Kalite Yön.)	Zir.Yük.Müh.Cüneyt ÖZBAŞBUĞ(G.Müdür)